

Nota

Aan De Directeur Algemene Beleidszaken

Datum 18 november 2002
Oms kenmerk DIS2002020414
Onderwerp IrakBezoekadres:
Frederikkazerne, Gebouw:
van der Burchlaan 31
Postadres:
MPC 58 B
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nl

Stijler:

Telefoon
Fax

Zoals hedenmiddag met u besproken bied ik u hierbij de meest recente MVD appreciatie aan betreffende de situatie in Irak. Basis voor dit document is een presentatie mijnerzijds voor de Raad van de Inlichtingen en Veiligheidsdiensten van 15 oktober jl., aangevuld met nadere gegevens.

De directeur MVD

J.A. van Riijn
Generaal majoor der mariniers

IRAK

De militaire situatie in Irak

De dreiging van een militaire interventie heeft tot nu toe niet geleid tot significante wijzigingen in de normaliter al hoge staat van paraatheid van de Irakese strijdkrachten.

Overige activiteiten volgen het normale patroon van herfstoefeningen.

Irak verloor tijdens de Golfoorlog nagenoeg de helft van zijn conventionele strijdkrachten. Het reguliere leger is door gebrek aan materieel, training en motivatie slechts beperkt tot verdediging in staat. Dit geldt ook voor de luchtmacht, mede als gevolg van de onafgebroken Amerikaanse en Britse luchtoperaties in de noordelijke en zuidelijke no-fly zones boven Irak. Bovendien geldt de luchtmacht als weinig betrouwbaar. Nog in september van dit jaar waren er berichten over een samenzwering van enkele piloten op de vliegbasis Tammuz bij Bagdad.

Krachtige tegenstand kan wel verwacht worden van de Republikeinse Garde en de Speciale Republikeinse Garde, al met al zo'n 6 divisies van 12.000 man elk. Deze goedbewapende eenheden zijn gepositioneerd ter verdediging van strategisch belangrijke objecten, waaronder de luchtverdediging. De hoofdstad Bagdad en Saddam's geboorteplaats Tikrit, worden voorts beveiligd door de Speciale Republikeinse Garde en door veiligheidsorganisaties van de Ba'ath en de Fedayeen Saddam, beide onder bevel van Saddam's zonen.

Over de uiteindelijke betrouwbaarheid en loyaliteit van de Republikeinse en de Speciale Republikeinse Garde ontbreken gegevens. Aangenomen wordt, dat hoe dichter de eenheden bij Saddam Hoessein staan, hoe groter hun loyaliteit zal zijn, en des te groter hun bereidheid tot militaire tegenstand.

Appreciatie van de beschikbaarheid van NBC wapens

Recente gegevens (d.w.z. na 1998) over de precieze stand van zaken rond NBC wapens in Irak ontbreken vrijwel.

Desalniettemin is op basis van de eindsituatie van UNSCOM en technische factoren van invloed op de periode daarna, een redelijk betrouwbare schatting te maken, die regelmatig aan de visie van enkele buitenlandse partnerdiensten wordt getoetst. De MIVD beoordeelt de beschikbaarheid van NBC-wapens in Irak als volgt.

Irak beschikt thans niet over nucleaire wapens, noch over een adequate infrastructuur voor de verrijking van uranium 235. Wel beschikt Irak over de kennis voor een nucleair programma en mogelijk over een geïmproviseerde infrastructuur waarmee wordt getracht tot verrijking van splijtstof te komen. Met de beschikbare hoeveelheden laagwaardig stralingsmateriaal moet Irak in staat worden geacht tot de productie van radiologische wapens. De MIVD beschikt echter niet over aanwijzingen dat Irak dit nastreeft of deze wapens bezit.

Irak beschikt thans vrijwel zeker over militair relevante hoeveelheden chemische en biologische strijdmiddelen. Voorts beschikt Irak over een significante hoeveelheid voorlopers (stoffen die in combinatie chemische strijdmiddelen kunnen opleveren) en over grondstoffen voor de productie van biologische strijdmiddelen. Irak beschikt voorts over de kennis, en voldoende ook nog over de (geïmproviseerde) infrastructuur voor productie. Vast staat dat

Irak een deel van zijn programma's en middelen blijvend aan UNSCOM inspectie heeft weten te onttrekken. Verwachtbaar is dat Irak de productie van chemische en biologische strijdmiddelen na 1998 op bescheiden schaal heeft voortgezet. Het is echter aannemelijk is dat een deel van de voorraden door de tijd en door minder hoogwaardige productiemethoden minder effectief is. Dat geldt m.n. biologische strijdmiddelen. Toch moet ervan worden uitgegaan dat militair relevante voorraden (met name chemische) strijdmiddelen in het land aanwezig zijn.

Voorts beschikt Irak over de kennis om deze strijdmiddelen in wapens in te bouwen, zoals in vliegtuigbommen, artilleriegranaten en in koppen van ballistische raketten van het type SCUD. Van deze wapens zijn door UNSCOM grote hoeveelheden aangetroffen en vernietigd. Het is echter aannemelijk dat Irak nog steeds beschikt over een restcapaciteit inzetbare bommen, artilleriegranaten en koppen van SCUD raketten, m.n. met chemische lading.

De mogelijkheden voor inzet van NBC-wapens in geval van een gewapend conflict

Bij de beoordeling van de militaire mogelijkheden voor Irak om chemische of biologische wapens bij een Amerikaanse aanval daadwerkelijk in te zetten spelen vier aspecten een rol: 1) de beschikbaarheid van inzetmiddelen (artillerie, ballistische raketten, vliegtuigen en onbemande vliegtuigen, de zgn. UAV's); 2) de operationele gereedheid van die inzetmiddelen; 3) de commandovoering en verbindingen; en 4) de doelkeuze en de aard van de militaire confrontatie.

Voor evt. inzet van C en B wapens heeft Irak de beschikking over artillerie en een klein aantal ballistische raketten voor korte dracht, ongeveer 150 km). Inzet met vliegtuigen op grotere afstand is beperkt mogelijk. Datzelfde geldt voor UAV's. Het aantal vliegtuigen dat op dit moment tot UAV wordt omgebouwd is omstreeks 10. Het bereik van deze geïmproviseerde UAV's is beperkt tot zo'n 100 km. In al deze gevallen is sprake van zgn. gevechtsveld wapens, waarvan de inzet beperkt is tot binnen Irak.

Voor inzet buiten Irak, zijn m.n. ballistische raketten met langere dracht van belang. Aangenomen wordt dat Irak over maximaal 20 raketten van het type Al-Hussein beschikt, met een dracht van omstreeks 650 km, alsmede over geschikte lanceerinrichtingen. De Al-Hussein is een onderhoudsintensieve doorontwikkeling van de SCUD B. De technische staat waarin deze raketten thans verkeren is onzeker. Om het bereik van 650 km te halen heeft Irak het draagvermogen van de raket t.o.v. de SCUD B gehalveerd van 1000 naar 500 kg. Dat is te weinig voor de bekende chemische ladingen voor de SCUD B. Onbekend is of Irak een chemische lading voor de Al-Hussein heeft weten te ontwikkelen. Inzet van biologische wapens met ballistische raketten is op zichzelf weinig effectief en technologisch zeer gecompliceerd. Het is twijfelachtig of Irak hiertoe in staat is.

Wat er in geval van een krachtige aanval op Irak, van het command and control systeem overblijft is onzeker. Naar verwachting zullen Amerikaanse luchtaanvallen juist gericht zijn op centra voor Irakese bevelvoering en verbindingen. Het is derhalve mogelijk dat orders voor inzet van C en B wapens de bevoegde commandant niet (meer) bereiken doordat de verbindingen afgesneden zijn. Voorts kan de militaire situatie ter plekke al zodanig verslechterd zijn, dat uitvoering van de order niet plaats kan vinden.

Tenslotte is effectieve inzet van chemische en biologische wapens sterk gebonden aan lokale weersomstandigheden en het terrein. In open terrein is de kans op succes het grootst. Voorts zijn troepenconcentraties altijd kwetsbaar. Inzet van deze wapens bij gevechten in bewoonde gebieden levert echter een groot risico op voor de eigen troepen en bevolking.

Samenvatting: alhoewel de intentie bij Irak er kan zijn (er bestaat n.v.d. de bedoeling daarop te wijzen) in geval van een Amerikaanse aanval C en/of B wapens in te zetten, betekent dit nog niet dat

dit ook daadwerkelijk effectief kan plaats vinden. Er zijn enkele nadrukkelijk beperkingen, zowel t.a.v. inzetmiddelen, operationele gereedheid en doelkeuze. Meest waarschijnlijk is een beperkte inzet van chemische wapens tegen grondtroepen in Irak zelf, zolang de strijd zich nog niet in de steden afspeelt. De VS houden rekening met militair optreden in een scenario van chemische én biologische oorlogvoering. Inzet van C en evt. ook B wapens buiten Irak met enkele ballistische raketten en evt. vliegtuigen is mogelijk, maar zal ook een beperkt karakter hebben. Wat echter nooit uitgesloten mag worden, gezien de middelen en de kennis waar Irak over beschikt, is een asymmetrische inzet van chemische, biologische en evt. radiologische strijdmiddelen. Daarin schuilt het grootste risico.

Ontwerpminuete

Rubricering	Voorrang SPOED	Datum 181102	Correspondentienummer DIS - 2002020414
Ministerie onderdeel MIVD	Uitgaand stuk (invullen door het SDI) getypt door _____ gecorr. door _____		1053
Bezoekadres	verzendedatum	verzonden door	
Doorkiesnummer	☐ Blauwe brief ☐ Brief ☒ Nota ☐ Telegram ☐ Telex ☐ Kladi + net ☐ _____		
Onderwerp	Aan		
Made te zenden bijlagen Aantal 1 ☐	De Directeur Algemeens Beleidszaken <i>ex 1</i>		
Gaveegde tekst	2127 1837102		
Aanwijzingsen voor het SDI	Steller J.A. van Reijn		
	Toestel	Datum 181102	Paraaf <i>R</i>
Vernietigingsdatum ☐	Vervolg- en medeparaafen vooraf Dienstonderdeel Ontv. Verz. Paraaf		
Te zenden afschriften ☐	Ex. T.b.v. <i>Archief ex 2</i> Ex. T.b.v. : Ex. T.b.v. : Ex. T.b.v. : Ex. T.b.v. :		
Afgedane stukken ☐	Steller Eindparaaf <i>D 18/11 R</i> Arrestatie paraaf		
	Ter kennisneming achteraf		
Overlagde stukken ☐	P Codenummers		

14. 2002
 ARCHIEF

Archief 18/11

Nota

Aan De Chef Defensiestaf

Datum 18 november 2002
Ong kenmerk DIS2002020449
Onderwerp IrakBezoekadres:
Frederikszanthe, Gebouw
van der Burchigen 31
Postadres:
MPC 5B B
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nl

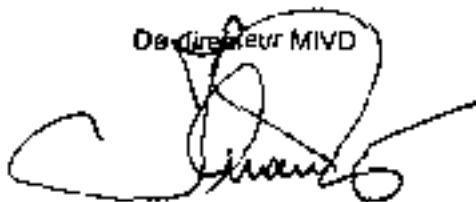
Stier:

Telefoon /

Fax

Zoals hedenmiddag met de PCDS besproken bied ik u hierbij de meest recente MIVD appreciatie aan betreffende de situatie in Irak. Basis voor dit document is een presentatie mijnerzijds voor de Raad van de Inlichtingen en Veiligheidsdiensten van 15 oktober jl., aangevuld met nadere gegevens

De directeur MIVD

J.A. van Raijn
Generaal majoor der mariniers

IRAK

De militaire situatie in Irak

De dreiging van een militaire interventie heeft tot nu toe niet geleid tot significante wijzigingen in de normaliter al hoge staat van paraatheid van de Irakese strijdkrachten.

Overige activiteiten volgen het normale patroon van herfstoefeningen.

Irak verloor tijdens de Golfoorlog nagenoeg de helft van zijn conventionele strijdkrachten. Het reguliere leger is door gebrek aan materiaal, training en motivatie slechts beperkt tot verdediging in staat. Dat geldt ook voor de luchtmacht, mede als gevolg van de onafgebroken Amerikaanse en Britse luchtoperaties in de noordelijke en zuidelijke no-fly zones boven Irak. Bovendien geldt de luchtmacht als weinig betrouwbaar. Nog in september van dit jaar waren er berichten over een samenzwering van enkele piloten op de vliegbasis Tammuz bij Bagdad.

Krachtige tegenstand kan wel verwacht worden van de Republikeinse Garde en de Speciale Republikeinse Garde, al met al zo'n 6 divisies van 12.000 man elk. Deze goedbewapende eenheden zijn gepositioneerd ter verdediging van strategisch belangrijke objecten, waaronder de luchtverdediging. De hoofdstad Bagdad en Saddam's geboorteplaats Tikrit, worden voorts beveiligd door de Speciale Republikeinse Garde en door veiligheidsorganisaties van de Ba'ath en de Fedayeen Saddam, beide onder bevel van Saddam's zonen.

Over de uiteindelijke betrouwbaarheid en loyaliteit van de Republikeinse en de Speciale Republikeinse Garde ontbreken gegevens. Aangenomen wordt, dat hoe dichterbij de eenheden bij Saddam Hoesein staan, hoe groter hun loyaliteit zal zijn, en des te groter hun bereidheid tot militaire tegenstand.

Appreciatie van de beschikbaarheid van NBC wapens

Recente gegevens (d.w.z. na 1998) over de precieze stand van zaken rond NBC wapens in Irak ontbreken vrijwel.

Desalniettemin is op basis van de indsituatie van UNSCOM en technische factoren van invloed op de periode daarna, een redelijk betrouwbare schatting te maken, die regelmatig aan de visie van enkele buitenlandse partnerdiensten wordt getoetst. De MIVD beoordeelt de beschikbaarheid van NBC-wapens in Irak als volgt.

Irak beschikt thans niet over nucleaire wapens, noch over een adequate infrastructuur voor de verrijking van uranium 235. Wel beschikt Irak over de kennis voor een nucleair programma en mogelijk over een geïmproviseerde infrastructuur waarmee wordt getracht tot verrijking van splijtstof te komen. Met de beschikbare hoeveelheden laagwaardig stralingsmateriaal moet Irak in staat worden geacht tot de productie van radiologische wapens. De MIVD beschikt echter niet over aanwijzingen dat Irak dit nastreeft of deze wapens bezit.

Irak beschikt thans vrijwel zeker over militair relevante hoeveelheden chemische en biologische strijdmiddelen. Voorts beschikt Irak over een significante hoeveelheid voorlopers (stoffen die in combinatie chemische strijdmiddelen kunnen opleveren) en over grondstoffen voor de productie van biologische strijdmiddelen. Irak beschikt voorts over de kennis en vermoedelijk ook nog over de (geïmproviseerde) infrastructuur voor productie. Vast staat dat

Irak een deel van zijn programma's en middelen blijvend aan UNSCOM inspectie heeft weten te onttrekken. Verwachtbaar is dat Irak de productie van chemische en biologische strijdmiddelen na 1998 op bescheiden schaal heeft voortgezet. Het is echter aannemelijk is dat een deel van de voorraden door de tijd en door minder hoogwaardige productiemethoden minder effectief is. Dat geldt m.n. biologische strijdmiddelen. Toch moet ervan worden uitgegaan dat militair relevante voorraden (met name chemische) strijdmiddelen in het land aanwezig zijn.

Voorts beschikt Irak over de kennis om deze strijdmiddelen in wapens in te bouwen, zoals in vliegtuigbommen, artilleriegranaten en in koppen van ballistische raketten van het type SCUD. Van deze wapens zijn door UNSCOM grote hoeveelheden aangehouden en vernietigd. Het is echter aannemelijk dat Irak nog steeds beschikt over een restcapaciteit inzetbare bommen, artilleriegranaten en koppen van SCUD raketten, m.n. met chemische lading.

De mogelijkheden voor inzet van NBC-wapens in geval van een gewapend conflict

Bij de beoordeling van de militaire mogelijkheden voor Irak om chemische of biologische wapens bij een Amerikaanse aanval daadwerkelijk in te zetten spelen vier aspecten een rol: 1) de beschikbaarheid van inzetmiddelen (artillerie, ballistische raketten, vliegtuigen en onbemande vliegtuigen, de zgn. UAV's); 2) de operationele gereedheid van die inzetmiddelen; 3) de commandovoering en verbindingen; en 4) de doelkeuze en de aard van de militaire confrontatie.

Voor evt. inzet van C en B wapens heeft Irak de beschikking over artillerie en een klein aantal ballistische raketten voor korte dracht, ongeveer 150 km). Inzet met vliegtuigen op grotere afstand is beperkt mogelijk. Datzelfde geldt voor UAV's. Het aantal vliegtuigen dat op dit moment tot UAV wordt omgebouwd is omstreeks 10. Het bereik van deze geïmproviseerde UAV's is beperkt tot zo'n 100 km. In al deze gevallen is sprake van zgn. gevechtswald wapens, waarvan de inzet beperkt is tot binnen Irak.

Voor inzet buiten Irak, zijn m.n. ballistische raketten met langere dracht van belang. Aangenomen wordt dat Irak over maximaal 20 raketten van het type Al-Hussein beschikt, met een dracht van omstreeks 650 km, alsmede over geschikte lanceerinrichtingen. De Al-Hussein is een onderhoudsintensieve doorontwikkeling van de SCUD B. De technische staat waarin deze raketten thans verkeren is onzeker. Om het bereik van 650 km te halen heeft Irak het draagvermogen van de raket t.o.v. de SCUD B gehalveerd van 1000 naar 500 kg. Dat is te weinig voor de bekende chemische ladingen voor de SCUD B. Onbekend is of Irak een chemische lading voor de Al-Hussein heeft weten te ontwikkelen. Inzet van biologische wapens met ballistische raketten is op zichzelf weinig effectief en technologisch zeer gecompliceerd. Het is twijfelachtig of Irak hiertoe in staat is.

Wat er in geval van een krachtige aanval op Irak, van het *command and control* systeem overblijft is onzeker. Naar verwachting zullen Amerikaanse luchtaanvallen juist gericht zijn op centra voor Irakese bevoering en verbindingen. Het is derhalve mogelijk dat orders voor inzet van C en B wapens de bevoegde commandant niet (meer) bereiken doordat de verbindingen afgesneden zijn. Voorts kan de militaire situatie ter plekke al zodanig verslechterd zijn, dat uitvoering van de order niet plaats kan vinden.

Tenslotte is effectieve inzet van chemische en biologische wapens sterk gebonden aan lokale weersomstandigheden en het terrein. In open terrein is de kans op succes het grootst. Voorts zijn troepenconcentraties altijd kwetsbaar. Inzet van deze wapens bij gevechten in bewoonde gebieden levert echter een groot risico op voor de eigen troepen en bevolking.

~~Samengevat: alhoewel de intentie bij Irak er kan zijn ten berichte duiden. Daaronder in geval van een Amerikaanse aanval C en/of B wapens in te zetten, betekent dit nog niet dat~~

dit ook daadwerkelijk effectief kan plaats vinden. Er zijn enkele nadrukkelijk beperkingen, zowel t.a.v. inzetmiddelen, operationele gereedheid en doelkeuze. Meest waarschijnlijk is een beperkte inzet van chemische wapens tegen grondtroepen in Irak zelf, zolang de strijd zich nog niet in de steden afspeelt. De VS houden rekening met militair optreden in een scenario van chemische én biologische oorlogvoering. Inzet van C en evt. ook B wapens buiten Irak met enkele ballistische raketten en evt. vliegtuigen is mogelijk, maar zal ook een beperkt karakter hebben. Wat echter nooit uitgesloten mag worden, gezien de middelen en de kennis waar Irak over beschikt, is een asymmetrische inzet van chemische, biologische en evt. radiologische strijdmiddelen. Daarin schuilt het grootste risico.

Ontwerpminute

Rubricering	Voorrang Spoed	Datum 181102	Correspondentinummer DIS - 2002020449
Ministerie onderdeel MVD	Uitgaand stuk (invullen door het SDI) getypt door _____ gecoll. door _____		
Bezoekadres	verzendsdatum 18-11-2002 verzonden door		
Doorkiesnummer	☐ Blauwe brief ☐ Brief ☒ Nota ☐ Telegram ☐ Telex ☐ Klad + net ☐		
Onderwerp Irak	Aan De Chef Defensiestaf		
Mede te zenden bijlagen Aantal 1 ☒	2136 1043/02		
Tekst gevoegd			
Aanwijzingen voor het SDI	Stellar J.A. van Reijn		
	Toestel 19116	Datum 181102	Paraaf <i>[Handwritten Signature]</i>
Vernietigingsdatum ☐	Vervolg- en medeparafen vooraf Dienstonderdeel Ontv. Verz. Paraaf		
Te zenden afschriften ☐	<i>Archief ex 3</i> <i>DDMID ex 2</i> <i>Archief: 4/12</i> Steller Eindparaaf 0		
Afgedane stukken ☐	Arrestatie paraaf		
Overlegde stukken ☐	Ter kennisneming achteraf P		
	Cadenummers 10.5.3		

2002